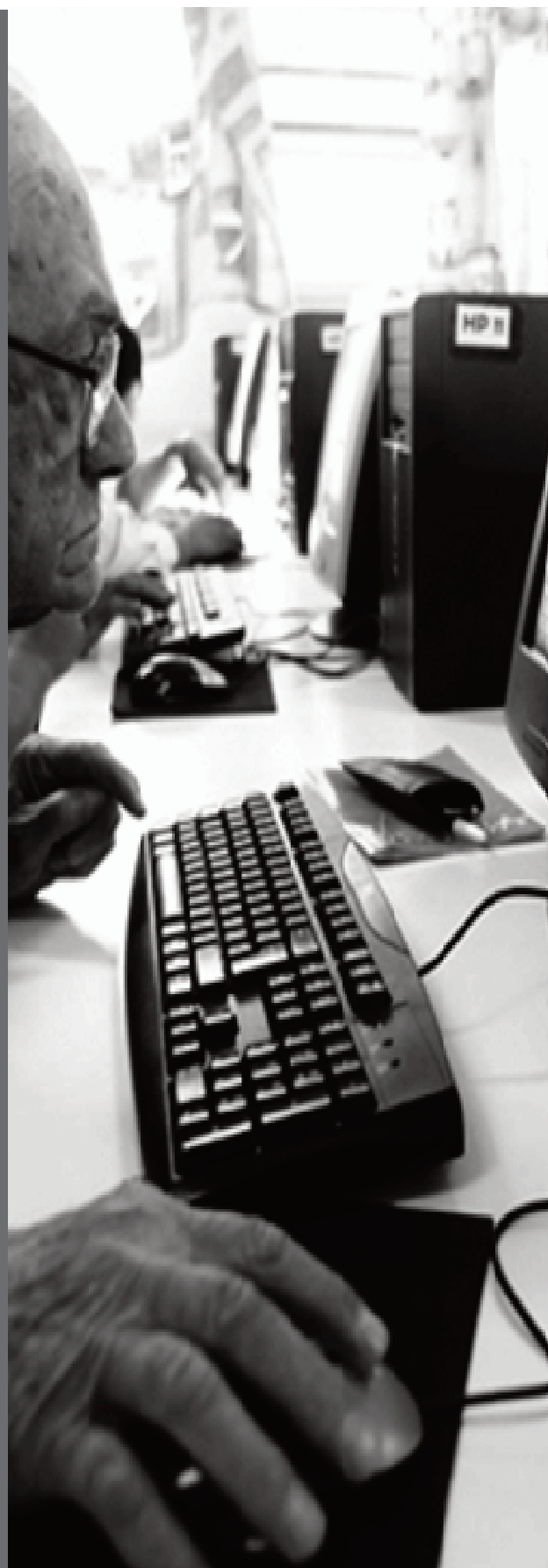

La bretxa tecnològica a l'Hospitalet

Núria Toril Terrones

La bretxa tecnològica a l'Hospitalet

Núria Toril Terrones
Periodista

1. INTRODUCCIÓ

Societat de la informació o TIC: oportunitat o risc de fractura.

Vivim en un món globalitzat i post-modern altament tecnològic on el flux d'informació (entenent informació com a dades, coneixements, notícies) ha canviat la forma d'existir, de pensar, de produir, de relacionar-se amb el món i amb els altres, d'aprendre i de viure en general. Vivim a la societat de la informació. Una societat on l'accés, consum i producció d'informació són un valor bàsic per al desenvolupament personal, social i econòmic.

Tot això és possible gràcies a les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació). Des que les TIC van començar a proliferar es va destacar el seu valor per tenir un accés més democràtic a la informació. Mai fins ara havíem tingut la possibilitat de consumir tanta informació, d'origens diversos, des de qualsevol lloc amb connexió a internet, en qualsevol moment. Tampoc mai havia estat tan fàcil produir informació i compartir-la.

Poder utilitzar les TIC per aconseguir i produir informació és, doncs, molt valuós per a les persones. Significa augmentar exponencialment les formes d'assolir coneixements. De tots és sabut que la transmissió de coneixements ha deixat de ser un monopoli de centres educatius i universitats. Internet és una porta oberta al coneixement. A través de la xarxa es pot accedir a estudis, anàlisis, estadístiques, debats, llibres, imatges, vídeos, diapositives, enciclopèdies col·laboratives (com la Viquipèdia), fons documentals de museus, diccionaris en línia, materials per a la pràctica d'idiomes estrangers, etc. A banda d'aquest gran volum de material útil per al coneixement, també obre una porta a l'educació formal a distància. Es pot estudiar online a múltiples universitats del món, en alguns casos fins i tot de forma gratuïta, com per exemple a Coursera (www.coursera.org)

Internet és també una via per desenvolupar-se a nivell professional. Per exemple, actualment és bàsic tenir accés a internet per aconseguir feina, per compartir el currículum, per crear-se una reputació digital molt valuosa en moltes professions. Són

moltes les persones que es donen a conèixer professionalment gràcies al seu perfil a LinkedIn, les seves aportacions a Twitter o el seu blog personal.

No tot són bondats en la societat de la informació. Però no és objecte d'aquest treball parlar dels efectes perniciosos com ara el control sobre les persones, les addicions que genera o l'efecte homogeneïtzador d'una tecnologia que ens fa globals.

Partim de la idea que la informació avui dia és valor i que és un element que marca el desenvolupament de les societats. Actualment, la possessió d'ordinador, telèfon, mòbil o internet són considerats per les estadístiques que realitzen administracions o empreses privades com a indicadors socioeconòmics. L'Instituto Español de Estadística (INE) és un exemple. Altres recerques d'empreses com Telefónica o Orange també analitzen la possessió d'aquesta tecnologia per conèixer el desenvolupament socioeconòmic de diferents col·lectius a nivell espanyol.

Però hi ha tot un seguit de factors que impedeixen que l'accés a les TIC i a la informació sigui universal i que, per tant, discriminen un sector de la població en l'accés als valors que aporta la informació. És el que coneixem com a esclatxa, bretxa o fractura digital. És l'objectiu d'aquest treball analitzar aquests factors a l'Hospitalet.

A la dècada dels 90, en paral·lel al desenvolupament tecnològic i a internet, es va començar a popularitzar el terme bretxa digital. Defineix les diferències existents entre aquelles persones que tenen accés a les TIC i les que hi tenen un accés limitat o nul ja sigui per manca d'habilitats o per qüestions econòmiques. El gènere, l'edat, el nivell educatiu o les condicions socioeconòmiques marquen una major o menor possibilitat d'accés a les TIC i a tot allò que aporten aquestes tecnologies. (Prado, 2003)

Per què l'accés a les TIC és més difícil que l'accés a la televisió o a la ràdio per a determinats col·lectius? Internet i les màquines que hi donen accés impliquen unes habilitats que no tothom domina i un cost més elevat que altres mitjans. La televisió o la ràdio són mitjans de comunicació gairebé universals. Tenen un cost econòmic assumible (el cost de l'aparell i la instal·lació de l'antena) i només cal saber fer servir el comandament a distància, en el cas de la televisió, o el dial, en el cas de la ràdio. En el cas d'internet, els coneixements per accedir-hi són més complexos i el cost més alt: cal adquirir un dispositiu (ordinador, tablet, mòbil) i saber fer-lo servir. Com a mínim, cal tenir unes mínimes nocions d'ofimàtica, no és tan fàcil com prémer un botó i ja està. Hi ha també la necessitat de connectar-se a internet, amb un cost mensual. Totes aquestes qüestions han fet que, en alguns casos, l'edat, el nivell sociocultural o les condicions socioeconòmiques siguin una barrera per accedir a les TIC.

En els darrers anys, molts autors consideren que la bretxa d'accés a la tecnologia està pràcticament superada perquè l'àmplia majoria de la població té accés a les principals eines tecnològiques i en fa ús. A Catalunya, gairebé el 80% de la població diu tenir ordinador i internet. Aquí caldria fer un incís i recordar que hi ha col·lectius, so-

bretot els de més edat, que se separen àmpliament de la mitjana i que encara pateixen aquesta bretxa d'accés.

La tendència actual és parlar d'una segona bretxa digital que té a veure no amb l'accés a la tecnologia sinó amb l'ús que se'n fa (Busquet, 2012). Aquesta segona bretxa suposaria que no tothom sap treure el mateix partit de la tecnologia i de la societat de la informació. La bretxa es produeix ara per les competències digitals de les persones, entenent aquestes com el conjunt d'habilitats per a buscar, obtenir, crear, processar i transformar la informació en coneixement. És a dir, la capacitat per transformar el gran volum d'informació que trobem a internet en solucions per a la vida personal, laboral o el lleure. I en aquesta segona bretxa digital, de nou l'edat, les condicions econòmiques i el nivell sociocultural tornen a ser elements determinants.

A més a més, la bretxa digital es mou al mateix ritme que l'evolució tecnològica. Constantment apareixen nous enginys, programes i aplicacions. Aquelles persones amb més capacitat per adaptar-se al canvi i per aprendre constantment superaran més fàcilment la bretxa.

Sigui com sigui, la bretxa encara existeix i significa que hi ha col·lectius que tenen més dificultats per accedir a la informació i a tot el que això significa: cultura, oci, serveis, feina, coneixements, xarxes per compartir informació, etc.

La importància d'analitzar la bretxa digital radica en el fet que estem parlant de factors que provoquen integració o exclusió. Tot i que també ens hauríem de preguntar si la bretxa constitueix un nou factor de desigualtat o si és una manifestació contemporània de les desigualtats prèviament existents a les quals se superposa.

A l'Hospitalet, com a Catalunya i a Espanya, la bretxa existeix. Aquest treball vol analitzar quins són els factors que la provoquen i si la situació a la ciutat és similar a la catalana i a l'espanyola. Partim de la base que no s'han realitzat prèviament treballs per analitzar la bretxa digital en el context local.

L'article s'ha realitzat a través de l'anàlisi de les dades estadístiques del Baròmetre d'Opinió Pública de l'Hospitalet dels anys 2012 i 2013, les úniques dades locals de què disposem sobre el consum i l'ús de les TIC. En alguns casos aquestes dades són comparables a les d'altres indrets. En altres casos, s'analitzen qüestions diferents i la comparativa serà aproximada.

El Baròmetre d'Opinió Pública és una enquesta sociològica que realitza anualment l'Ajuntament de l'Hospitalet. Aquesta enquesta analitza temes diversos: les principals preocupacions dels ciutadans, els principals problemes que pateixen, la coneixença dels polítics que governen o l'opinió que tenen sobre els serveis de la ciutat, entre altres temes. Un apartat del Baròmetre analitza l'accés dels ciutadans a la informació. En aquest apartat és on es pregunta per la possessió d'ordinador, d'internet, d'adsl, de telèfon mòbil o de xarxa social. També s'analitzen els mitjans de comunicació que

consulten els hospitalencs en generals i a través de quins s'informen sobre el que passa a la ciutat.

El Baròmetre d'Opinió Pública de 2013 i 2012 l'ha realitzat el Gabinet d'Estudis Socials i Opinió GSOP. S'ha realitzat a partir de 1.300 entrevistes a persones majors de 18 anys que viuen a l'Hospitalet des de fa, com a mínim, un any. L'àmplia majoria de les entrevistes es realitzen per telèfon, tot i que 203 s'han realitzat de forma presencial a estrangers. El mostreig està estratificat per barris, amb selecció aleatòria de les llars i la persona que s'ha entrevistat per quotes creuades de sexe i edat d'acord amb la distribució real de la població a cada barri. S'ha inclòs també una quota per garantir la presència de població estrangera.

En els dos darrers anys, l'Ajuntament ha penjat a la seva pàgina web (l-h.cat) les taules de resultats del Baròmetre.

L'anàlisi de les dades del Baròmetre sobre la bretxa ens donarà una dada més sobre la visió social de l'Hospitalet i sobre si la tecnologia ha democratitzat l'accés a la informació i està ajudant en la cohesió social o si per contra l'accés o no a la tecnologia reproduceix les diferències socials que existeixen per altres motius socioeconòmics.

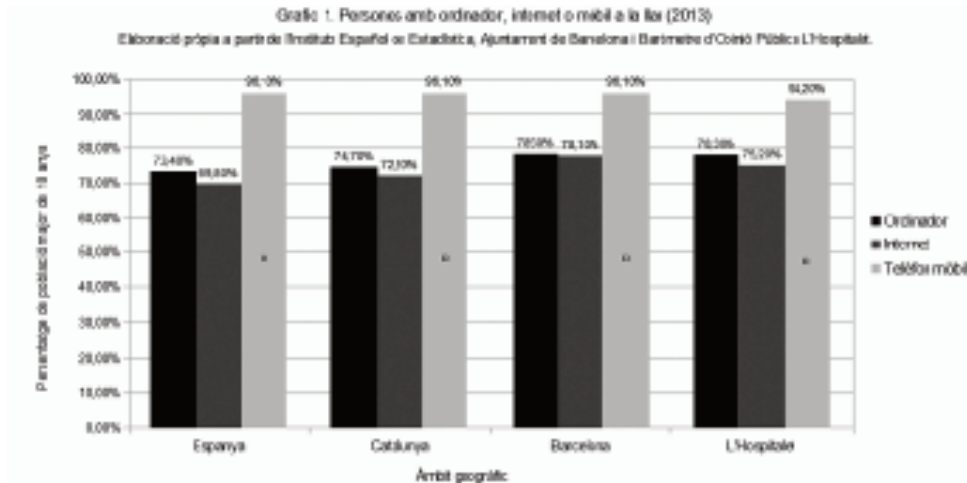
Les dades estadístiques ens donaran una radiografia de l'anomenada primera bretxa, és a dir, sobre l'accés a la tecnologia. És difícil només amb les dades estadístiques del Baròmetre arribar a conclusions fiables sobre la segona bretxa. Però algunes dades numèriques ens permeten llançar, com a mínim, alguna hipòtesi i deixar la porta oberta a anàlisis més profundes que ens donin dades no només sobre si els hospitalencs disposen de la tecnologia sinó també sobre per a què la fan servir i si la fan un ús intensiu o no.

Al final de l'article hi ha una petita reflexió sobre dades que no es contemplen en el Baròmetre i que serien de gran interès per obtenir uns resultats més acurats.

L'HOSPITALET EN EL SEU ENTORN

L'Hospitalet no destaca ni en positiu ni en negatiu en el seu entorn pel que fa al consum de tecnologia. Si analitzem les dades del Baròmetre d'Opinió Pública de 2013 en relació a la possessió d'ordinador a la llar, la connexió a internet i la possessió de telèfon mòbil, ens trobem que, en termes generals, l'Hospitalet es troba per sobre de la mitjana espanyola, lleugerament per sobre de la mitjana catalana i una mica per sota de la mitjana de Barcelona. Només es troba per sota d'Espanya, Catalunya i Barcelona pel que fa a la possessió de telèfon mòbil. (Gràfic 1)

Les dades dels gràfics constaten que la penetració tecnològica mitjana és alta, sent el telèfon mòbil l'eina tecnològica més universal. Ja hem comentat al principi que la primera bretxa digital s'ha anat reduint gradualment i ja són molts més els que dis-

posen de tecnologia que els que no. Tot i que no hem de menysprear la dada que més d'un 20% de la població no té ordinador i no té internet.

Les diferències entre l'Hospitalet i el seu entorn no són gaire substancials. L'Hospitalet es troba entre la mitjana catalana, destacant una mica més sobre la mitjana espanyola, però en la línia d'altres zones de Catalunya. És a dir, si parlem de dades mitjanes, podem considerar que l'Hospitalet és una ciutat "normal" .

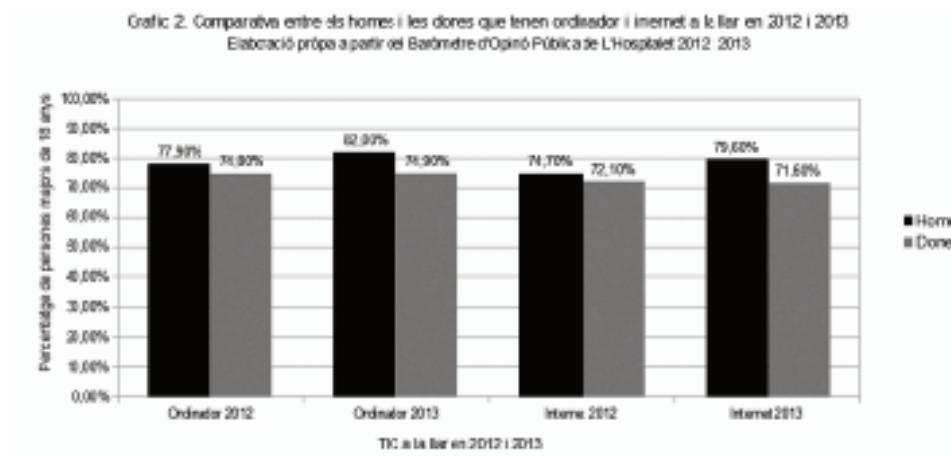
LES BRETXES HOSPITALENQUES

Les dades públiques del Baròmetre d'Opinió Pública de l'Hospitalet (Ajuntament de l'Hospitalet, 2013) ens permeten analitzar tres blocs en els quals incideix la bretxa digital a l'Hospitalet: el sexe, l'edat i els barris. Analitzem ara cadascun dels punts de forma més detallada.

La diferència per gènere

La diferència entre homes i dones que diuen tenir ordinador és de 7 punts (74,9% de dones davant del 82% d'homes). També és de poc més de 7 punts la diferència entre els homes i dones que tenen internet (71,6% de dones i 79,1% d'homes). La diferència és l'habitual entre els dos gèneres en l'àmbit espanyol, però no per això l'hem de deixar de considerar una diferència important.

Una segona dada, més preocupant, és la comparació de les dades del Baròmetre del 2013 amb les del 2012 (Ajuntament de l'Hospitalet, 2012). Segons aquestes dades, mentre que el nombre d'homes amb ordinador i amb internet creix en el darrer any, el nombre de dones es manté o, fins i tot, baixa una mica. És a dir, de considerar-se

aquestes dades representatives de tota la ciutadania i no fruit d'alguna casualitat de l'estadística, els homes millorarien en l'ús de tecnologia mentre que les dones es mantindrien estables. La bretxa home/dona a l'Hospitalet hauria augmentat en lloc de reduir-se. (Gràfic 2)

Només amb les dades del Baròmetre 2013 és un mica perillós intentar saber perquè les dones a L'Hospitalet estan menys vinculades a la tecnologia. Però podem llançar algunes hipòtesis.

1. Seria molt interessant creuar les dades de gènere amb les d'edat (les dades d'ús públic del Baròmetre no ho permeten). Perquè la primera hipòtesi que podem llançar és que el menor consum tecnològic es produeix entre les dones de més edat. Aquestes dones majoritàriament tenen nivell d'estudis inferior als homes de la seva mateixa edat. El nivell educatiu és un factor molt clar que provoca diferències en l'ús tecnològic (AIMC, 2014).

Així doncs, es podria dir que les dones més grans tenen més problemes per entendre la tecnologia perquè moltes no han estat escolartitzades o han tingut menys oportunitats d'assolir un nivell d'estudis similar al dels homes de la seva edat. A més, és possible que la divisió sexual de la feina ha fet que els homes hagin tingut un major contacte amb la tecnologia que les dones. Per últim, l'oferta tecnològica potser tampoc és atractiva per a aquestes dones que no troben cap al·licient a fer-la servir.

2. La segona hipòtesi és que hi ha més dones d'edat avançada que homes de la mateixa edat que viuen soles i que aquest fet encara fa més difícil la possessió d'eines tecnològiques i augmenta la bretxa digital per sexe.

Reflexionem sobre aquest punt. Si ens fixem en el nombre de dones de més de 50 anys que viuen soles a l'Hospitalet (Ajuntament de l'Hospitalet, 2012-1) trobem que

Llars on viuen persones soles, per sexe i grups d'edat, 2012
 Dades de l'últim cens (persones soles, per sexe i grups d'edat)

Barri	Llars	-29		30-49		50-64		65-74		75-84		+84	
		Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Cerdas	2.187	11	14	479	324	143	206	86	203	85	280	46	182
Sardañella	386	4	3	76	53	35	64	11	56	16	53	1	26
Sant Josep	1.696	8	10	285	225	119	176	73	206	86	286	28	121
Distribució I	4.187	24	27	771	660	287	460	188	464	172	565	81	328
la Fontanella	2.699	18	40	480	451	180	272	118	236	110	481	54	204
Costabona	2.414	21	16	387	344	132	211	100	266	116	440	41	200
Distribució II	6.606	48	84	847	758	382	420	288	481	226	921	94	404
Santa Eulàdia	3.788	21	21	604	600	261	424	178	383	112	529	64	249
Distribució III	3.788	21	21	604	600	261	424	178	383	112	529	64	249
la Florida	2.276	26	18	326	286	133	191	101	283	118	483	61	211
el Planer	1.276	14	11	224	180	89	127	45	143	60	236	26	102
Distribució IV	3.552	40	29	550	466	222	318	146	426	178	719	87	313
Can Serra	683	6	6	138	100	66	100	42	138	21	138	11	66
Palau Casas	2.489	23	26	388	368	177	258	111	281	117	487	31	201
Distribució V	3.222	29	32	526	468	233	358	153	440	184	626	66	260
el Comtal	690	6	5	184	177	61	86	32	82	27	87	16	36
Belvitge	1.660	8	16	380	332	160	188	118	282	106	380	24	126
Distribució VI	2.440	14	22	480	388	181	287	118	444	133	481	24	186
Ciutat	33.478	178	184	1.626	1.328	1.626	1.827	1.181	2.181	840	3.621	418	1.826

Gràfic 3.
 Anuari Estadístic Ajuntament de L'Hospitalet, 2012. A partir de dades del Padró Municipal

hi ha moltes més dones que viuen soles que no pas homes. Els homes d'edat avançada que no viuen sols poden tenir al seu domicili familiar ordinador i internet d'algun altre membre de la família. Tenen més facilitat per accedir a les tecnologies de la informació. (Gràfic 3)

Recordem que la pregunta que formula el Baròmetre és si les persones enquestades tenen internet i ordinador a la llar. No es pregunta de quin membre de la família és l'eina tecnològica. Tampoc es pregunta si la persona que està responent l'enquesta fa ús d'aquesta eina tecnològica. Com que el volum de dones que no tenen ni ordinador ni internet, segons el Baròmetre, és més alt que el d'homes, podem pensar que el fet que hi hagi a l'Hospitalet més dones que homes que viuen soles està afectant el consum tecnològic.

Estudis recents sobre la bretxa digital de gènere (Fundació Orange, 2013) apunten que si bé la diferència entre homes i dones pel que fa a la possessió de tecnologia s'ha estabilitzat, per contra ha augmentat la bretxa pel que fa a la freqüència d'ús d'aquesta tecnologia. Els homes fan un ús més intensiu d'internet. Però amb les dades del Baròmetre és impossible saber si això també passa a l'Hospitalet. Més enllà de les dues hipòtesis formulades sobre la bretxa en dones grans, és difícil fer altres afirmacions sobre la bretxa digital a la ciutat entre homes i dones. Caldrien dades estadístiques sobre la intensitat de l'ús o sobre el tipus de contingut que es consulta a la xarxa i creuar dades com edat, sexe i nivell educatiu o lloc de naixement.

Per exemple, seria interessant saber quin ús tecnològic fan les dones de famílies immigrants. En la seva majoria, són dones joves. Fan llavors el mateix ús intensiu que les dones joves no immigrants i que els homes joves en general? Hi ha dones joves de determinades cultures que tenen un nivell d'estudis inferior que els homes joves de la mateixa cultura i això afecta l'ús tecnològic?

És aquest un àmbit interessant d'estudi a nivell local tenint en compte l'alt volum de població immigrada que existeix a l'Hospitalet, sobretot en alguns barris de la zona nord.

La diferència per edat

La bretxa per edat a l'Hospitalet reproduïx el mateix patró que a Espanya (AIMC, 2014). No podem establir comparatives reals perquè les dades catalanes i espanyoles fan referència a la intensitat en l'ús de l'ordinador i internet, no a la possessió.

Mentre que entre els 18 i els 34 anys la possessió d'ordinador i internet és gairebé universal, el grup de població de més de 65 anys registra la menor penetració tecnològica, amb un 38,4% que tenen ordinador i 33,9% que tenen internet. La bretxa per edat és realment substancial, de fet és la bretxa més gran de les analitzades en aquest estudi. (Gràfic 4 i 5)

Entre els 50 i els 64 la possessió de tecnologia és alta. Però hem de recelar sobre aquesta dada. Recordem de nou que estem parlant de llars familiars. És molt possible que molta gent d'entre 50 i 64 tingui fills a casa que facin ús de la tecnologia. Per tant hi ha un percentatge de les persones enquestades d'entre 50 i 64 anys que gairebé amb tota seguretat no fan ús d'internet o en fan un ús molt esporàdic.

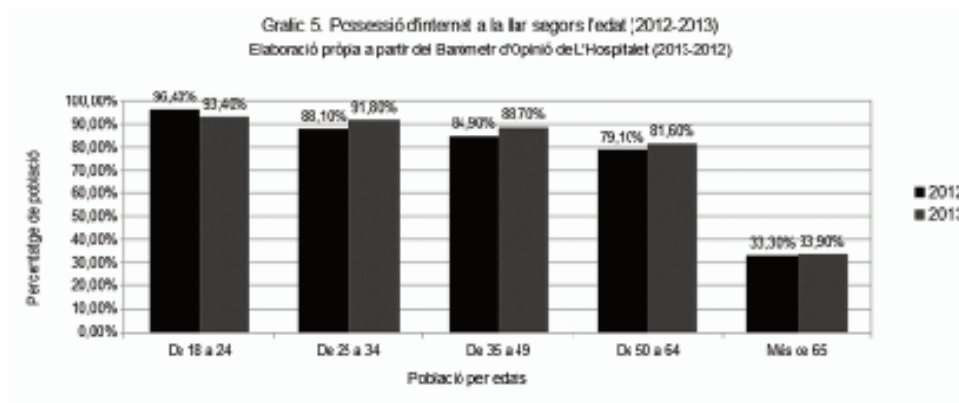
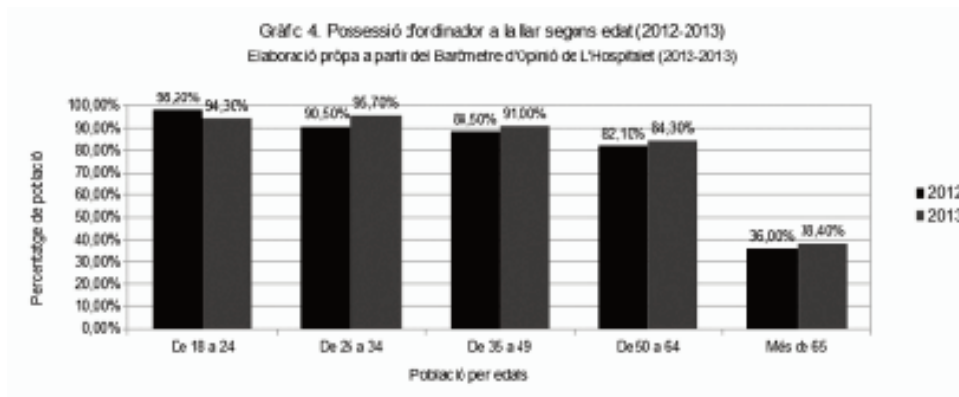
Si comparem les dades de l'Hospitalet del 2012 i 2013 veurem una lleugera millora entre tots els grups d'edat. També entre el grup de més de 65 anys.

Hi ha un grup d'edat, però, en què el percentatge de possessió d'ordinador i internet es redueix: el joves entre 18 i 25 anys. Es pot tractar d'un error estadístic (el nombre absolut de persones d'aquesta edat analitzat és menor que altres grups). Per analitzar correctament aquesta dada caldria tenir més dades socioeconòmiques d'aquest grup d'edat: nivell econòmic, viuen sols o en família, nivell d'estudis.

De tota manera, de ser certa aquesta dada podria estar relacionada amb l'ús cada cop més intensiu dels telèfons mòbils intel·ligents. Dedicarem un capítol a parlar d'aquest tema, però es pot plantejar la hipòtesi que els més joves accedeixen a la informació a través dels *smartphones*. Per tenir connexió a internet ja no és indispensable l'ordinador i una connexió fixa. L'*smartphone* et dóna tot això i amb un preu més econòmic (Busquet, 2012).

Caldrà continuar analitzant aquesta dada en anys posteriors. De tota manera, seria preocupant que els joves fessin cada cop un ús menor de l'ordinador ja que aquest dispositiu dóna unes possibilitats d'ús pràctic de la informació (en l'àmbit educatiu, per exemple) que no dóna un telèfon intel·ligent.

En conclusió, la bretxa per edat és la bretxa entre nadius digitals i sobrevinguts. Els nadius no saben viure sense les eines tecnològiques. Els sobrevinguts no tenen més remei que adaptar-se però en molts casos tenen més dificultats o posen més objec-

cions a fer-ho. A més edat, aquesta dificultat, rebuig o falta de necessitat, augmenta. Més edat també significa menor nivell educatiu, un altre dels elements que més marca l'ús tecnològic.

Hi ha estudis que destaquen com la bretxa per edat és especialment perjudicial en el col·lectiu de més de 55 anys sense feina. La manca d'habilitats digitals és un entrebanc per tal que aquest col·lectiu trobi una feina (Fundació Orange, 2013). A Espanya, un 57% de les persones d'edat compresa entre els 55 i els 74 mai ha fet servir una ordinador i un 64% d'aquestes no ha fet servir mai internet. És una dada realment clara de com l'edat és un dels principals factors discriminadors a l'hora d'accedir a la societat de la informació.

En aquest punt també seria interessant conèixer quin ús tecnològic es fa depenent de l'edat. Fins a quin punt les noves generacions nadiues digitals tindran un accés més democràtic a la informació i podran obtenir beneficis per sobre de les generacions anteriors o, per contra, l'ús de la tecnologia entre els joves està relacionada amb l'oci i amb la possibilitat de compartir informació i no saben, no poden o no estan interessats a obtenir altres beneficis de la tecnologia. Caldria també analitzar si les per-

sones de més edat utilitzen menys la tecnologia perquè no els aporta eines realment útils per a la seva vida. Els avenços tecnològics, tenen en compte les persones de la tercera edat?

Resumint, tot i que a l'Hospitalet la bretxa per edat reproduceix allò que succeeix en general en el nostre entorn, no deixa de ser preocupant. I si tinguéssim més dades associades a nivell educatiu i socioeconòmic potser trobaríem encara aspectes més preocupants sobre la diferència d'accés a la tecnologia a la nostra ciutat.

La diferència per barri

L'interès d'analitzar la diferència tecnològica per barri a l'Hospitalet es deu al diferent nivell sociocultural i econòmic de la població segons el barri. Creuant les dades estadístiques per districte i barri amb les dades del Baròmetre podem relacionar nivell econòmic i educatiu amb bretxa digital. Per exemple, el percentatge d'immigrants, el nivell educatiu o la taxa d'atur són elements que poden determinar un major o menor ús de la tecnològica.

Així doncs, a partir de les dades que aporten els darrers dos Baròmetres d'Opinió (2012-2013), es poden constatar tot un seguit de qüestions. (Gràfic 6 i 7)

Districte I. Centre, Sant Josep, Sanfeliu

Districte II. Collblanc, la Torrassa

Districte III. Santa Eulàlia, Granvia Sud

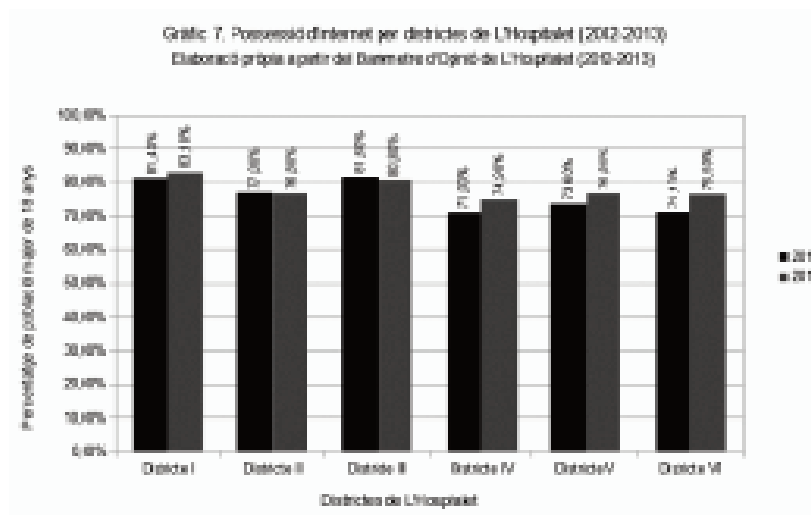
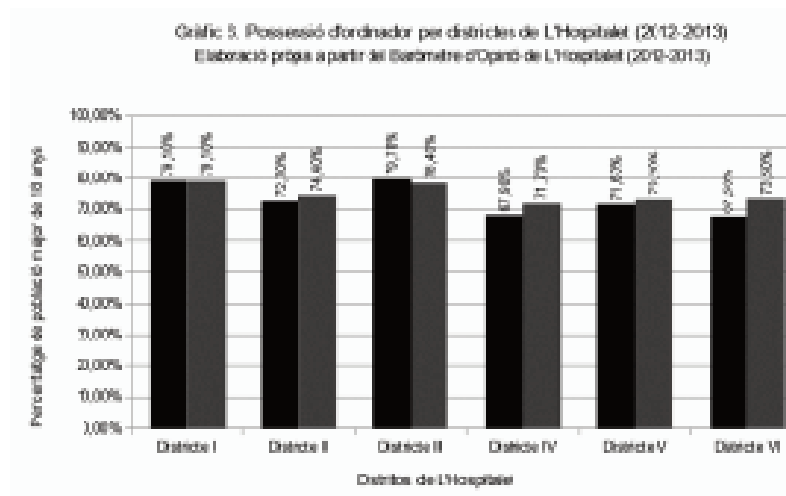
Districte IV. La Florida, les Planes

Districte V. Pubilla Cases, Can Serra

Districte VI. Bellvitge, Gornal

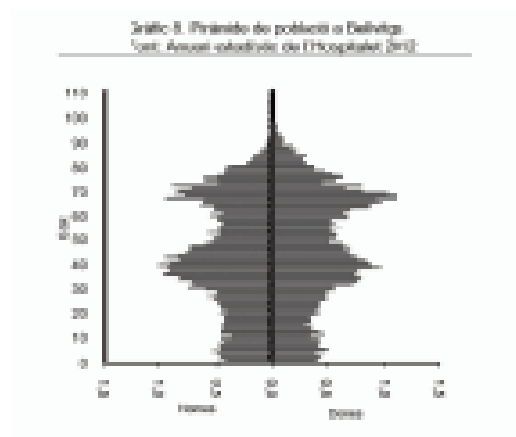
1. Els Districte I (Centre, Sant Josep i Sanfeliu) i el Districte III (Santa Eulàlia i Granvia Sud) són els que compten amb més llars amb ordinador i amb internet. Són districtes amb un percentatge d'estrangers per sota de la mitjana (11,65% i 14,95%), amb un nivell educatiu d'estudis de grau mitjà i superior (12,54% i 14,74%) i universitaris (14,26% i 17,74%) per sobre de la mitjana i amb un atur moderat (18,51% i 14,74%).
2. Els districtes amb menys ordinadors i internet són el Districte II (Collblanc i la Torrassa), el Districte V (Pubilla Cases i Can Serra) i especialment el districte IV (Florida, les Planes). Coincideixen amb el barris amb més percentatge d'immigrants, amb més atur i amb menys nivell educatiu. Caldria reflexionar sobre per què el districte IV destaca sensiblement en negatiu sobre la resta. És el que compta amb més immigrants i un dels que té el nivell educatiu més baix. Però té una inserció laboral similar al Districte I.

Com podem constatar, un dels factors discriminadors en l'àmbit tecnològic és el nivell econòmic. A Espanya, el 44% de les persones que resideixen en llars amb rendes més baixes mai han utilitzat un ordinador i el 49% mai han fet servir internet (AIMC,2014). Aquestes dades poden ser fàcilment extrapolables a l'Hospitalet. Igual

que les dades sobre nivell educatiu. Entre les persones amb estudis no superiors a la primària, el 43% mai han utilitzat un ordinador i el 49% mai ha utilitzat internet.

3. Cas a part és el districte VI (Bellvitge i Gornal). Es tracta d'un dels districtes amb menys possessió d'ordinador i internet. Però la immigració no és un dels trets característics d'aquests dos barris. En aquest districte el fet diferenciador és l'edat, sobretot a Bellvitge i el nivell educatiu, sobretot al Gornal. Si observem la piràmide d'edat a Bellvitge comprovarem que el percentatge d'habitants d'entre 55 i 75 anys és molt més gran que en altres barris i la població activa és menor. Així doncs, a Bellvitge la bretxa és deguda, gairebé amb tota seguretat, a l'edat i el nivell educatiu i no pas a les condicions econòmiques. (Gràfic 8)

Així doncs, com passa en general a Espanya i Catalunya, la radiografia tecnològica a l'Hospitalet respon a una altra radiografia: l'econòmica i de l'educativa. De tota manera, les diferències entre barris en cap cas arriben als 10 punts percentuals i els percentatges de penetració són força elevats. A més, la comparativa amb el 2012 indica que els barris amb pitjors resultats han millorat més que els barris amb millors resultats que donen percentatges molts similars entre 2012 i 2013. El Districte VI ha millorat més que la resta. I el Districte II, que al 2012 donava millors resultats que el IV i el V, ha crescut menys que aquests i ara es troba en la mateixa línia.

En conclusió, la primera bretxa, la de l'accés a la tecnologia és molt petita entre els barris de la ciutat.

De nou, en aquest punt, seria molt interessant conèixer l'ús que es fa de la tecnologia, per saber com incideix la segona bretxa, la de les competències digitals i l'ús que es fa de la tecnologia. Per exemple, les darreres dades de l'Institut Nacional de Estadística podria semblar que contradiuen les afirmacions anteriors que apunten que els barris amb més immigració tenen menys tecnologia. Segons l'INE l'ús de l'ordinador i internet és més elevat entre els estrangers que entre els nacionals. Un 74% dels estrangers han fet servir l'ordinador en els últims tres mesos. Tres punts més que els nacionals. Els espanyols es connecten més des de casa i des de la feina, mentre que els estrangers fan més ús d'espais públics de connexió i cibercafès (INE, 2013). Així doncs, potser la bretxa és més important pel que fa a la possessió de les TIC que no pas pel que fa al seu ús.

TELÈFONS INTEL·LIGENTS: UNA NOVA OPORTUNITAT O UNA NOVA FRACTURA?

Els telèfons intel·ligents s'han convertit en la revolució tecnològica dels darrers anys. Aquests dispositius permeten un consum d'informació a través d'internet en mobilitat. Ara sí que és possible connectar-se des de qualsevol lloc i en qualsevol moment. A més, les aplicacions faciliten encara més l'accés a tot allò que ofereix internet.

Només cal prémer una icona per entrar en un diari electrònic, connectar-se al correu electrònic, fer fotografies, entrar en una xarxa social, jugar a un joc o accedir a l'agenda. Una altra opció que ha crescut gràcies al telèfons intel·ligents és la de compartir continguts en temps real: vídeos, fotografies, comentaris.

Més enllà de les facilitats d'ús i de la moda dels *smartphones*, és cert que aquests dispositius faciliten l'accés a internet i a la informació. El telèfons són més barats que un ordinador i les tarifes de connexió a internet també ho són. És aquest dispositiu, doncs, una eina per democratitzar l'accés a internet?

Les dades de l'Hospitalet poden posar-nos en la via de fer algunes hipòtesis al respecte, si bé no són del tot objectives perquè la pregunta que formula el Baròmetre es refereix a telèfons mòbils en generals, sense discriminar entre els telèfons intel·ligents i els que no ho són.

Tal i com veiem al Gràfic 1, el telèfon mòbil és l'eina tecnològica gairebé universal (arriba al 94,2% de la població total). La bretxa per sexe, edat o barri és gairebé despreciable. Entre el grup de població de més de 65 anys, el 83% compten amb telèfon mòbil. Cal recordar de nou, que segur que molts majors de 65 no disposen de telèfon intel·ligent ni de connexió a internet i que tenen un telèfon mòbil per fer bàsicament trucades.

Per barris, els districtes que comptaven amb menys ordinadors i connexió a internet s'igualen a la resta de barris pel que fa a la possessió de telèfon mòbil.

El futur es presenta optimista gràcies als telèfons intel·ligents i a les seves tarifes reduïdes que afavoreixen la incorporació de nous internautes entre els col·lectius que a dia d'avui encara no tenen interioritzat l'ús d'internet. Els mòbils intel·ligents ja han superat ordinador portàtil i l'ordinador de sobretaula com a eina per connectar-se a internet (AIMC, 2014).

Sabrà la tecnologia *smartphone* adaptar-se a la gent de més edat? Apareixeran aplicacions de fàcil ús útils per a la gent gran? Podria ser el camí per trencar amb la bretxa d'edat.

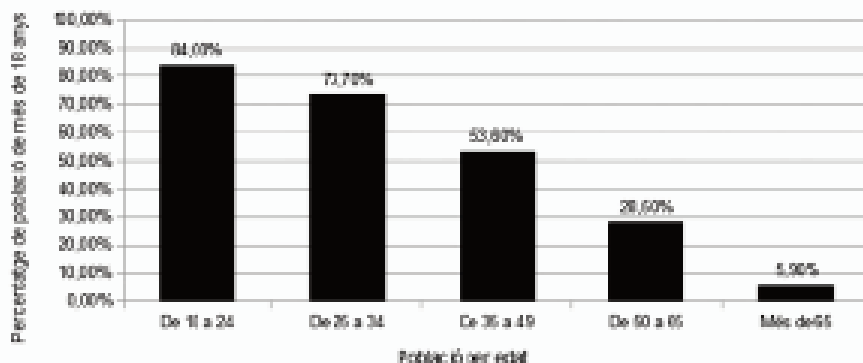
El que està clar és que a l'Hospitalet la bretxa per motius educatius o econòmics es trenca en la possessió de telèfons mòbils. De nou, conèixer l'ús d'aquests dispositius seria clau per tenir la radiografia completa de l'accés a la societat de la informació. Recordem, però, que hi ha usos tecnològics i d'internet que no es poden realitzar des dels *smartphones* (elaboració de textos o de materials complexos, estudi *online*, etc).

APROXIMACIÓ A L'ÚS ÚTIL D'INTERNET

Dues dades recopilades pel Baròmetre d'Opinió Pública aporten informació sobre l'ús que es fa d'internet. La primera dada que analitzarem és la pertinença a una xarxa

Gràfic 9. Percentatge de població per edat que compta amb xarxa social (2013)

Elaboració pròpia a partir del Baròmetre d'Opinió 2013

social. Cal destacar que aquestes xarxes són una forma molt habitual d'arribar a informació de proximitat o a informació útil. És el boca orella amplificat i digitalitzat. Així doncs, més enllà de la vessant lúdica de les xarxes, també és cert que són eines d'accés a informació pràctica.

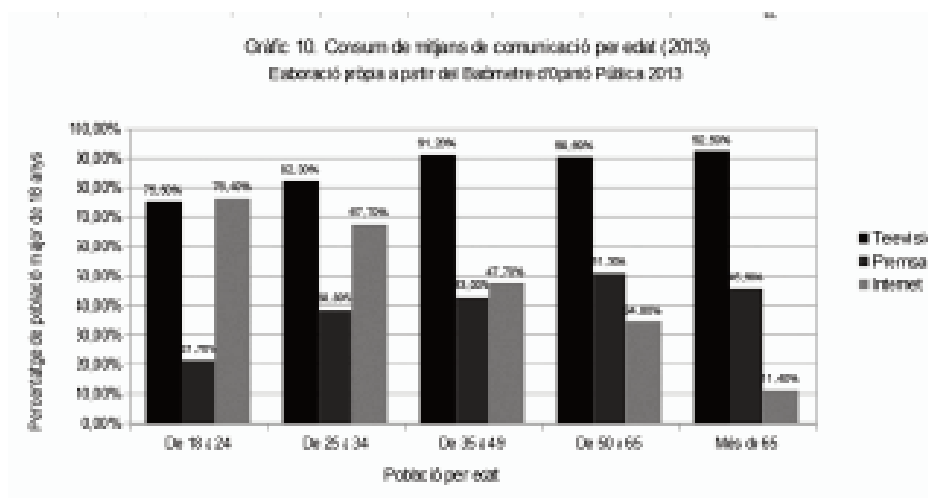
La penetració de les xarxes entre la població de l'Hospitalet és menor que la possessió d'eines tecnològiques abans analitzades. Només un 42% de la població afirma tenir alguna xarxa social. Hi ha diferència entre homes i dones (45,8% d'homes davant el 38,7% de dones). De nou la diferència per edat és la més important. Mentre que el 92,8% dels joves d'entre 18 i 25 tenen xarxa social, només el 3,7% dels majors de 65 anys en tenen. I el grup de 50 a 65, que en altres aspectes tecnològics no destacava a la baixa, en xarxes socials sí que ho fa amb un 23,2%. (Gràfic 9).

És a dir, la filosofia de crear i compartir informació a través de les xarxes socials, de la utilització d'internet com a via de creació i comunicació, és pròpia de les generacions més joves, dels nadius digitals. No és possible comparar les dades de l'Hospitalet amb les de àrees geogràfiques del nostre entorn perquè les anàlisis que es realitzen en altres llocs tenen a veure amb el percentatge d'internautes que compten amb xarxa social, mentre que el Baròmetre dóna el percentatge de persones amb xarxa social sobre el total de la població.

Facebook és la xarxa estrella de les xarxes socials (un 95,1% dels ciutadans amb xarxa). Twitter és la segona xarxa preferida, a molta distància. Facebook s'utilitza més com a xarxa lúdica, mentre que Twitter sol estar relacionat amb l'adquisició d'informació en temps real.

En aquest cas sí que es pot fer una comparació aproximada amb l'ús de les xarxes a Espanya. Facebook a l'Hospitalet es trobaria al nivell d'Espanya mentre que Twitter es trobaria bastant per sota (IAB, 2014).

Analitzant la comparativa entre el Baròmetre de 2012 i de 2013 apareix una dada que és, com a mínim, curiosa. Al Districte VI el 2012, un 31,3% de les persones amb xarxa deien tenir Twitter, mentre que aquest percentatge baixa al 19% en el 2013. Val a dir que el 2012 va ser l'any de l'ocupació de CAP de la Marina a Bellvitge pels anomenats iaïos flautes i que Twitter va ser una de les eines de comunicació i difusió d'aquest moviment reivindicatiu. La tecnologia es va veure com una eina útil i es va utilitzar. Aquest fet ens fa reflexionar sobre fins a quin punt la no utilització tecnològica té a veure de vegades amb la manca d'interès i atractiu que desperta sobre alguns sectors de la població.

Per acabar amb les xarxes socials, la xarxa professional per excel·lència, LinkedIn, té molt poca presència entre els hospitalencs, un 4,6%, sent la franja d'edat entre els 25 i els 34 anys la que més la utilitza.

Un altre aspecte que es pot analitzar a partir del Baròmetre és el consum d'informació d'actualitat a través d'internet. Segons aquesta font, el 42,4% dels enquestats s'informen de l'actualitat a través d'internet. És un percentatge baix, si el comparem amb el 88,5% de la televisió, però considerable si el comparem amb el 42,9% de la premsa. És també un valor similar al català (47,7%) (Fundac, 2013). De nou són els joves els que destaquen en l'adquisició d'informació a través d'internet i la franja de 50 en endavant la que registra els valors més baixos. Al revés que la premsa escrita.

És a dir, els joves s'informen de l'actualitat majoritàriament per internet (més, fins i tot que per la televisió). És, doncs, el mitjà de comunicació amb més futur entre els nadius digitals (Gràfic 10).

CONCLUSIÓ

Un cop analitzada tota la informació, la conclusió és que les dades de consum tecnològic, tenint en compte la possessió d'ordinador, de connexió a internet i de telèfon mòbil, són molt similars a les del nostre entorn (Barcelona, Catalunya, Espanya). Pel que fa a la fractura digital, aquesta es dona, igual que en el nostre entorn, per motius de sexe, d'edat, de condició socioeconòmica i per nivell educatiu. Els nivells a l'Hospitalet no destaquen ni en positiu ni en negatiu. Es pot parlar d'un nivell de bretxa digital "normal". No per això deixa de ser important que no tothom tingui accés als avantatges de la societat de la informació. El que ens demostra l'estudi és que les diferències ja existents entre la població es repeteixen pel que fa a l'accés a les TIC.

La dada més preocupant és la bretxa per edat. La població de més de 65 anys registra un nivell molt baix de possessió d'eines TIC. Són els grans exclosos de la revolució de la Societat de la Informació.

També cal mencionar la diferència entre districtes. No hi ha diferències molt grans però sí que posen de relleu que els barris amb un nivell econòmic i educatiu més baix també registren una menor possessió de les TIC.

Les dades analitzades ens han permès arribar a hipòtesis sobre el que els experts anomenen primera bretxa digital, aquella que es refereix a la possessió de la tecnologia. Aquesta bretxa s'ha anat fent més petita amb el pas dels anys però ha aparegut una segona bretxa que és la relacionada amb la intensitat d'ús i amb la qualitat de l'ús de les TIC. Poc podem aportar a aquesta segona bretxa amb les dades del Baròmetre d'Opinió. Més enllà d'analitzar com els joves són uns grans consumidors de xarxes socials i com poca gent fa servir la xarxa LinkedIn, més relacionada amb el perfil professional dels usuaris.

Seria de gran interès analitzar quin ús es fa d'internet. Segurament, gran culpa de la bretxa d'edat es troba en el fet que ni les tecnologies ni en general internet ofereixen gaires coses útils i fàcils de fer servir adreçades a la gent gran.

A l'Hospitalet hi ha accions adreçades a millorar l'ús de les TIC: cursos a les biblioteques i als centres culturals, punts Òmnia o cursos als casals d'avis. En aquests moments, l'Ajuntament ha posat en marxa un treball col·laboratiu amb empreses privades i investigadors per desenvolupar solucions tecnològiques a problemes socials. És el que s'anomena treballar per una ciutat intel·ligent (smart city). Aquest feina, que es realitza de forma pilot a Pubilla Cases i la Florida potser servirà per fer arribar la tecnologia i el seu valor com a font d'informació a un volum més gran de població.

Pot ser objecte d'un altres estudi l'anàlisi de tots aquests programes de la ciutat i del seu efecte sobre la població.

D'altra banda, seria també interessant que el Baròmetre d'Opinió preguntés no només

sobre la possessió de TIC sinó també sobre la freqüència d'ús, tal i com fan altres fonts estadístiques (INE, Idescat, AIMC) i que a l'hora de preguntar per telèfons mòbils es distingís entre mòbils ordinaris i telèfons intel·ligents.

BIBLIOGRAFIA

AIMC. Asociación para la investigación de los medios de comunicación. "Resumen general de resultados EGM. Abril 2013 a marzo 2014. [en línia]. Disponible a <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>. [Consulta: 12 juliol 2014]

AIMC. Asociación para la investigación de los medios de comunicación. "1ª Ola 2014 EGM: Radiografía del internauta español". [en línia]. Disponible a <http://www.aimc.es/1%C2%AA-Ola-EGM-Radiografia-del.html> [Consulta: 12 juliol 2014]

Ajuntament de l'Hospitalet. "Anuari estadístic de la ciutat". 2012. [en línia]. Disponible a http://www.l-h.cat/laciutat/265286_1.aspx?id=1. [Consulta: 12 juliol 2014]

Ajuntament de l'Hospitalet i GESOP. "Baròmetre d'Opinió Pública de L'Hospitalet". 2012. [en línia]. Disponible a http://www.l-h.cat/laciutat/264540_1.aspx?id=1. [Consulta: 12 juliol 2014]

Ajuntament de l'Hospitalet i GESOP. "Baròmetre d'Opinió Pública de L'Hospitalet". 2013. [en línia]. Disponible a http://www.l-h.cat/laciutat/264540_1.aspx?id=1. [Consulta: 12 juliol 2014]

Ajuntament de l'Hospitalet. "Dades estadístiques de L'Hospitalet per barris i districtes. 2013". [en línia]. Disponible a http://www.l-h.cat/laciutat/265343_1.aspx?id=1 [Consulta: 10 juny 2014]

BUSQUET, Jordi i altres. "La bretxa è mobile. La fractura digital generacional a Catalunya". A *Societat Catalana*, 2012. Institut d'Estudis Catalans. [en línia]. Disponible a <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000190%5C00000047.pdf> [Consulta: 1 juny 2014]

CASACUBERTA, David. "E-inclusion: los retos cognitivos". A *Enrahonar. Quaderns de filosofia*. 2007. [en línia]. Disponible a <http://www.raco.cat/index.php/Enrahonar/article/view/72488/82745>. [Consulta: 1 juny 2014]

CASTAÑO, Cecilia. "Nuevas tecnologías y género. La segunda brecha digital y las mujeres". A *Mujeres en red. El periódico feminista*, 2009. [en línia]. Disponible a <http://www.mujeresenred.net/spip.php?article1567> [Consulta: 1 juny 2014]

Fundac. "EGM Baròmetre de Catalunya. 3 a Onada 2013". [en línia]. Disponible a <http://www.fundacc.org/docroot/fundacc/pdf/Resum-3a-onda-2013-EGM-Barometre-Catalunya.pdf>. [Consulta: 1 juny 2014]

Fundación Orange. "eEspaña. Informe anual sobre 2013 sobre el desarrollo de la sociedad de la información en España.". 2013. [en línea]. Disponible a http://www.proyectosfundacionorange.es/docs/eEspana_2013_web.pdf. [Consulta: 1 juny 2014]

IAB Espanya. "V Estudio Anual de Redes Sociales". 2014. [en línea]. Disponible a http://www.iabspain.net/wp-content/uploads/downloads/2013/04/Poster_RRSS.pdf. [Consulta: 1 juny 2014]

INE."Encuesta sobre Equipamiento y Uso de Tecnologías de Información y Comunicación en los Hogares (TIC-H)". 2013. [en línea]. Disponible a <http://www.ine.es/prensa/np803.pdf>. [Consulta: 1 juny 2014]

PRADO, Emili. "La brecha digital o el perill d'exclusió de la Societat de la Informació". A *Quaderns del CAC*. Número 15. 2003. [en línea]. Disponible a http://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/quaderns_cac/Q15prado.pdf. [Consulta: 1 juny 2014]

RODRÍGUEZ BRAVO, Blanca. "La integració de la dona en els llenguatges documentals: una utopia necessària en la societat del coneixement" [en línea] a/en: Bid: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm/no 18. Disponible a: <http://www2.ub.edu/bid/consulta_articulos.php?fichero=18rodri1.htm>. [Consulta: 30 abril 2008].

Viquipedia. Fractura digital. [en línea]. Disponible a http://ca.wikipedia.org/wiki/Fractura_digital. [Consulta: 1 juny 2014]